

Nota

Voor burgemeester en wethouders

Nummer: 16INT01670

Datum vergadering:

12 JULI 2016

Nota openbaar:

► **Onderwerp:** Vervolg traject Herijking voorliggend veld en inrichting Learning Lab "gebiedsgericht werken"

Advies:

1. Voor de herijking van het voorliggend veld samen met de gesprekspartners een Learning Lab inrichten t.b.v. gebiedsgericht werken;
2. Inrichten en ontwikkelen van een 'dashboard' voor het inzichtelijk maken van relevante gebiedsgegevens die als input gebruikt zullen worden in de Learning Lab.

Besluit B en W:

Conform advies

Korte samenvatting:

Een voorbereidingsgroep van in- en externe gesprekspartners heeft nagedacht over het te volgen proces voor de herijking van het voorliggende veld. Deze voorbereidingsgroep doet de aanbeveling om samen met de gesprekspartners een Learning Lab in te richten om zo het proces te laten ontstaan van de herijking van het voorliggende veld.

Aanleiding:

"De gemeente staat voor de uitdaging om de verschillende huidige vormen (naar leeftijd, kwetsbaarheid en levensdomeinen) en aanbieders van cliëntondersteuning zoveel mogelijk in samenhang te verbinden en tot een logisch geheel te brengen. Daarbij is het belangrijk om te behouden wat goed is en aan te vullen waar verbeteringen mogelijk en wenselijk zijn. De huidige vormen van cliëntondersteuning worden geleverd vanuit verschillende organisaties, die zich op verschillende manieren tot de gemeente verhouden, zoals het AMW, instellingen voor informele zorg en dan in het bijzonder Stichting Vrijwillige Thuiszorg Overijssel, MEE IJsseloevers, ouderenbonden, cliëntenorganisaties, welzijnsorganisaties en dan met name Stichting De Welle, WIZ-loket en het CJG. In 2015 zullen de partijen dat vanuit hun eigen organisatie blijven doen. In 2015 gaan wij met de organisaties in overleg op welke wijze deze taken op lange termijn zorgvuldig en efficiënt uitgevoerd kunnen worden¹".

Relevante eerdere besluiten:

Kadernota Wmo 2015-2019 (09 september 2014 vastgesteld in het College van B&W en op 28 oktober 2014 vastgesteld in de gemeenteraad.)

Doelstelling:

De vragen die centraal staan, zijn:

1. Hoe positioneren we de individuele cliëntondersteuning van MEE, AMW en SVTO in het sociaal domein?
2. Hoe positioneren we de algemeen toegankelijke voorzieningen van De Welle, ZINiN, vrijwilligersorganisaties in het sociaal domein?
3. Hoe kunnen we het gebiedsgericht werken verder integreren in onze gemeentelijke werkwijze?

¹ Tekst Kadernota Wmo 2015-2019

Algemeen toegankelijke organisaties die individueel ondersteunen	Algemeen toegankelijke organisaties die (doelgroepen) ondersteunen
AMW MEE SVTO De Welle	ZINiN Vrijwilligersorganisaties De Welle

NB: De Welle heeft een dubbele positie

Oplossing:

Waar hebben we het over?

Herijken: opnieuw bepalen of iets aan een bepaalde standaard voldoet, ook: aanpassen aan nieuwe omstandigheden, anders gaan denken over.

Voorliggend veld: alle voorzieningen die door organisaties of particulieren worden aangeboden.

Waarom herijken? Veranderende samenleving en nieuwe verantwoordelijkheden

In het coalitieakkoord 2014 – 2018 "Samen aan zet" wordt in relatie tot de verdere omslag naar de participatiesamenleving in Hellendoorn aangegeven: "Meer en meer is de samenleving aan zet. Gemeenteraad, college en organisatie willen en moeten ruimte maken voor mensen en buurten, organisaties en bedrijven die maatschappelijk actief zijn. Door het gesprek aan te gaan in en met wijken, kernen en buurten, maatschappelijke organisaties, kerken en vertegenwoordigers uit de samenleving om te horen wat er in een wijk, kern of buurt leeft. We zullen als gemeente vooral kijken wat men zelf kan, al dan niet met behulp van het eigen netwerk". Wij hebben hier al een start mee gemaakt middels "Buurt aan Zet" waarin verschillende partners samenwerken op het gebied van: wonen, welzijn en zorg. Onderdeel hiervan zijn de "Buurt aan Zet" bewonersgroepen en de "Buurt aan Zet" VIA teams voor elk van de vijf woonservicegebieden.

De gemeenten hebben vanaf 1 januari 2015 omvangrijke taken erbij gekregen op het gebied van zorg en ondersteuning aan inwoners: de wijziging van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2015), de nieuwe Jeugdwet en de Participatiewet. Passend Onderwijs is een nieuwe verantwoordelijkheid van het onderwijs. Hierdoor is de verantwoordelijkheid van de gemeente binnen het sociale domein veel groter geworden: veel nieuwe taken, veel nieuwe klantgroepen en een aanmerkelijke groei van het sociaal-domein-budget. Net als de meeste gemeenten in Nederland hebben wij ervoor gekozen om deze decentralisaties niet apart op te pakken maar in samenhang met elkaar en met andere aspecten op het sociaal domein².

Smal of breder insteken?

Gemeenten worden verantwoordelijk voor ondersteuning van zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie van mensen met een beperking, chronisch psychische of psychosociale problemen. De gemeenten krijgen daarbij de taak om algemene voorzieningen en maatwerkvoorzieningen te bieden:

De regering heeft er voor gekozen de verplichting voor gemeenten om cliëntondersteuning voor alle cliënten voor het gehele sociale domein (dus ook Jeugdwet en Participatiewet, van alle leeftijden en over alle levensdomeinen (zoals de zorg), in één wet (de nieuwe Wmo) te regelen. De gemeente staat voor de uitdaging om de verschillende huidige vormen (naar leeftijd, kwetsbaarheid en levensdomeinen) en aanbieders van cliëntondersteuning zoveel mogelijk in samenhang te verbinden en tot een logisch geheel te brengen. Daarbij is het belangrijk om te behouden wat goed is en aan te vullen waar verbeteringen mogelijk en wenselijk zijn. De huidige vormen van cliëntondersteuning worden geleverd vanuit verschillende organisaties, die zich op verschillende manieren tot de gemeente verhouden, zoals het AMW, instellingen voor informele zorg en dan in het bijzonder Stichting Vrijwillige Thuiszorg Overijssel, MEE IJsseloevers, ouderenbonden, cliëntenorganisaties, welzijnsorganisatie Stichting De Welle, WIZ-loket en het CJG.

De taken die de gemeente vanaf 2015 op het gebied van cliëntondersteuning moet uitvoeren, gaan verder dan alleen de cliëntondersteuning voor mensen met een beperking. Gemeenten worden verantwoordelijk voor de brede cliëntondersteuning. We willen *een integrale visie* op cliëntondersteuning voor 2016 en verder ontwikkelen³.

De geschetste ontwikkelingen vragen om een dynamisch proces om de benodigde transitie vorm te geven vanuit een brede insteek. Immers: inwoners worden op veel meer manieren ondersteund dan door de genoemde organisaties! Dit pleit voor een *brede(re)* insteek. De vraag moet namelijk steeds centraal staan wat de klant nodig heeft om in zelfsturing te blijven. *Welke* competenties zijn hiervoor nodig en *wie* kan dit leveren.

² Tekst uit Wmo kadernota 2015-2019

³ Tekst uit Wmo kadernota 2015-2019

Het basisprincipe is dat de regisseursfunctie bij de gemeente ligt en de ondersteuning in het veld. Uiteindelijk gaat het om een verbeteringstaakstelling, geredeneerd vanuit de samenleving: welke behoefte is er? Welke effecten kunnen we definiëren? Kunnen we ook spreken van een samenhang van effecten?

Vorbereidingsgroep en relevante ontwikkelingen

Een voorbereidingsgroep van in- en externe gesprekspartners is een aantal keer bijeen geweest om het proces om tot een herijking te komen, voor te bereiden. Er is samenhang gezocht met andere relevante vraagstukken. Dat is in ieder geval het gebiedsgericht werken. Samenwerken, partner zijn en dichtbij mensen waarvoor we werken. Om dat te kunnen doen, moeten we meer weten van de gebieden.

Met behulp van een dashboard kunnen we informatie verzamelen die relevant is voor de beleidsontwikkeling en voor de effectiviteit van ons beleid. Voor een goed inzicht in het sociaal domein is gedetailleerd inzicht in het bewonersbeeld en het voorzieningenniveau essentieel. Om deze reden willen we een: "Dashboard Hellendoorn" ontwikkelen waarin alle relevante data samen in beeld worden gebracht. Dit dashboard is een schil rondom de gecombineerde profieldata die beschikbaar zijn (denk aan CBS, 'waar staat uw gemeente' en tal van andere relevante dataverzamelpunten) en de gemeentelijke sociaaldomein-data (dit zijn onze interne gegevens). Dit dashboard brengt dus externe en interne informatiestromen bijeen en maakt ze inzichtelijk en toepasbaar voor beleid en uitvoering. Hierdoor wordt gedetailleerd inzicht mogelijk in zaken als de stapeling in het gebruik van voorzieningen (de zogenaamde multi-problematiek) en de hoogte, veelheid, concentratie en combinaties van verstrekkingen binnen het sociaal domein. Deze datastromen kunnen gekoppeld worden aan de gemeentelijke begroting en gemeentelijke doelstellingen die binnen de maatschappelijke agenda zijn geformuleerd. Dit maakt het dashboard tot een instrument om beleid en strategie mee te ontwikkelen en de uitvoering ervan te monitoren. Toepassingsmogelijkheden zijn bijvoorbeeld:

1. Benoemen van prioriteiten in de meerjarige beleidsontwikkeling;
2. Inzetten van preventieve acties op voorziene risico's;
3. Inspelen op de verwachte werklast van wijkteams;
4. Ontwikkelen van competenties waarover consultants zullen moeten (gaan) beschikken;
5. Maatregelen nemen voor de beheersbaarheid van de uitgaven;
6. Inrichten of verbeteren van uitvoeringsprocessen;
7. Inspelen op de toekomstige behoefte aan fysieke voorzieningen.

Verschillende partijen kunnen dit dashboard ontwikkelen.

Tijdens een van de laatste voorbereidingsbijeenkomsten is Hans Bossert (Prof.Dr.J.H.), autoriteit op gebied van maatschappelijke effecten aanwezig geweest. Wat vooral naar voren kwam, is dat een balans moet worden gezocht tussen maatschappelijke en economische waarde. Nadenken over effectmeting: bijvoorbeeld welke meerwaarde ervaren vrijwilligers: brengt het geluk, stapje op de maatschappelijke ladder.

Hans Bossert is bereid samen met ons een Learning Lab op te zetten. Ook andere gesubsidieerde organisaties moeten we dan betrekken net als de verzamelde gegevens via het dashboard en de gegevens die wij als gemeente zelf hebben. In dit Learning Lab kunnen we aan de hand van de gegevens nadenken over de effecten die we kunnen aannemen en hoe we er vervolgens mee om moeten/kunnen gaan. Op deze manier kunnen we overstijgend kijken naar wat speelt op wijkniveau. Dus ook door andermans bril naar je eigen organisatie kijken en toetsen of aannames kloppen.

Combinatie met Learning Lab of aparte trajecten?

In de kadernota Wmo 2015 - 2019 hebben we aangekondigd dat we samen met de organisaties in overleg gaan op welke wijze de taken op lange termijn zorgvuldig en efficiënt uitgevoerd kunnen worden. De voorbereidingsgroep stelt voor dit te combineren met het Learning Lab. Voordelen om het te combineren met het Learning Lab zijn: de genoemde organisaties gaan niet alleen met elkaar maar ook met andere organisaties een begeleid proces. Er wordt daarin dus breder gekeken dan alleen cliëntondersteuning. Het is daardoor makkelijker activiteiten/effecten in een bredere context te plaatsen en besluiten organisch te laten ontstaan.

Leersetting

Als leeromgeving is het belangrijk een fysiek afgebakend gebied te kiezen. Het meest voor de hand ligt het woonservicegebied Nijverdal Zuid. In dit gebied is alles aanwezig: sociale huurwoningen, het is het werkgebied van alle gesubsidieerde organisaties, er wordt gebiedsgericht gewerkt en dus dichtbij mensen/inwoners. Het is interessant om inwoners te betrekken; nu vinden we heel veel, maar weten weinig zeker! Het dashboard dat door Eiffel wordt ontwikkeld, kan ons veel nuttige input leveren. Effecten kunnen we vertalen naar producten. Intern vertalen we dat naar competenties die nodig zijn. Dat is nodig voor aansturing/scholing van medewerkers. Dat geldt niet alleen voor de gemeente maar ook voor de (gesubsidieerde) organisaties.

Doel van het Learning Lab

Doel van het Learning Lab is het benoemen van effecten. Kijken of we de effecten die we benoemen wel bereiken. Wat zijn de producten die daar toe leiden. Wat moeten we vooral wel of niet meer doen. Het is belangrijk dat de organisaties meedoen in het Learning Lab om beweging te krijgen om te veranderen. Dat is een groeiproces. Dat kan een risico zijn voor producten van vandaag, maar een kans voor producten van morgen!

Deelnemers

Voorstel voor de deelnemers Learning Lab: De Welle, SVTO, ZINiN, WST, Politie, Onderwijs, PSZ, AMW, MEE, gemeente.

Effecten:

Een gezamenlijk proces, organisch vormgegeven, biedt niet alleen kansen maar geeft ook breed draagvlak.

Planning:

Direct na de zomervakantie starten we met een eerste werksessie (miniconferentie) samen met Hans Bossert om commitment te krijgen en het Learning Lab in te richten, vervolgens gaan we aan de slag met de uitvoering van het Learning Lab.

Financiële consequenties:

De kosten van (de begeleiding van) het Learning Lab en het ontwikkelen van het Dashboard Hellendoorn worden gedekt binnen de middelen die in de begroting 2016 zijn gereserveerd voor intensivering van het Wmo beleid, deskundigheid en expertise en gebiedsgericht werken.

Personele consequenties:

Geen (personele inzet is opgenomen in het werkplan).

Juridische consequenties:

N.v.t.

Informatisering / Automatisering:

N.v.t.

Burger- en overheidsparticipatie:

De voorbereiding en het komende proces heeft het karakter van burgerparticipatie. Gaandeweg het proces kunnen momenten van overheidsparticipatie ontstaan, omdat het een organisch proces zal zijn.

Communicatie:

N.v.t.

Overige consequenties:

Gezien de geruime looptijd van het proces kan worden aangenomen dat dit niet vóór januari 2017 zal zijn afgerond. Daarom hanteren we het uitgangspunt dat de subsidiestromen voor cliëntondersteuning in 2017 dezelfde is als in 2016. Dit moet worden meegedeeld aan de betreffende organisaties. Een ander uitgangspunt is dat de bezuinigingen van andere gemeentes op het AMW niet mogen leiden tot hogere overheadkosten of lagere kwaliteit.